

נו"ך ההפוכה (מגזרת)

(1) במדבר י:לה-לו

(לה) ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה יקנך ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך: לו) ובגדה יאמר שובה יקנך רבבות אלפי ישראל:

לְהוֹרֹת לָהֶם מִלְּוִזָּזָה וְעֵצָן יְהוּדָה עֲלֵיהֶם יוֹמָם בְּנִסְעֵם
 מִן הַמִּזְוָזָה וְיִהְיֶה בְּנִסְעֵם
 הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה הַקּוֹמֵה יְהוּדָה וַיִּפְצֵנוּ אִיבֵיךָ וַיִּנְסוּ
 מִשְׁנָאֵיךָ מִפְּנֵיךָ וּבִגְדָה יֹאמֶר שׁוּבָה יְהוּדָה רַבּוּת
 אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל וְיִהְיֶה הָעָם כַּמֹּתֵי אֲנֹכִי רַע בְּאֵזְנֵי יְהוּדָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה

(2) רש"י שם

ויהי בנסע הארץ - עשה לו סמניות מלפניו ומלאחריו, לומר שאין זה מקומו. ולמה נכתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות וכו' כדאיתא בכל כתבי הקדש.

(3) תלמוד בבלי מסכת שבת דף קטו עמוד ב - קטז עמוד א

תנו רבנן: +במדבר י+ ויהי בנסע הארץ ויאמר משה, פרשה זו עשה לה הקדוש ברוך הוא סימניות מלמעלה ולמטה, לומר שאין זה מקומה. רבי אומר: לא מן השם הוא זה, אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו. כמאן אזלא הא דאמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן: +משלי ט+ חצבה עמודיה שבעה - אלו שבעה ספרי תורה. כמאן - כרבי. מאן תנא דפליג עליה דרבי - רבן שמעון בן גמליאל הוא, דתניא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה. ולמה כתבה כאן - כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה. פורענות שנייה מאי היא? - +במדבר יא+ ויהי העם כמתאננים. פורענות ראשונה - +במדבר י+ ויסעו מהר ה'; ואמר רבי חמא ברבי חנינא: שסרו מאחרי ה'. והיכן מקומה? - אמר רב אשי: בדגלים.

(4) מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק לד

שני סמניות אמורות בתורה בפרשה קטנה ואיזו היא פרשה קטנה ויהי בנסוע הארון [ויאמר משה ובגדה יאמר] (במדבר י' ל"ה ל"ו). רבן שמעון בן גמליאל אומר עתידה פרשה זו שתעקר ממקומה ותכתב במקום אחר.

(5) מסכת סופרים פרק ו הלכה א - ב

הכותב צריך לעשות שיפור בפתיחה של ויהי בנסע הארון, מלמעלן ומלמטן, שהוא ספר בפני עצמו, ויש אומרים שמקומו בנסיעת דגלים.

הכותב צריך לעשות שיפור בפתיחה של ויהי העם כמתאננים, מלמעלן ומלמטן, שהוא ספר בפני עצמו, ויש אומרים שמקומו בנסיעת דגלים.

(6) תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יז עמוד ב

ויצעקו אל ה' בצר להם וגו'... יודו לה' חסדו וגו' - עשה להן סימניות כאכין ורקין שבתורה, לומר לך: צעקו קודם גזר דין - נענין, צעקו לאחר גזר דין - אינן נענין.

(7) רש"י שם

סימניות - בין פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין, כזה / כאן מודפסת במקור אות נ הפוכה/.

(8) רמב"ן במדבר פרק י

(לה) ויהי בנסוע הארון - עשה לו סימן מלפניו ומלאחריו לומר שאין זה מקומו. ולמה כתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות, כדאיתא בכל כתבי הקדש (שבת קטז א), לשון רש"י. ולא פירש לנו הרב מה הפורענות הזו שהוצרך להפסיק בה, כי לא נזכר כאן בכתוב פורענות קודם ויהי בנסוע הארון. ולשון הגמרא שם, פורענות שנייה ויהי העם כמתאננים (להלן יא א), פורענות ראשונה דכתיב ויסעו מהר ה' (פסוק לג), ואמר רבי חנינא מלמד שסרו מאחרי ה'. וכתב הרב בפירושו שם, בתוך שלשת ימים למסעם התאוות תאוה האספסוף להתרעם על הבשר כדי

למרוד בה'. ואלו דברי תימה, שהרי פורענות ויהי העם כמתאוננים כתובה ראשונה ושל תאוה שניה, ושתינה סמוכות. אולי סבר הרב שנכתבו שלא כסדרן, רמז על הראשונה באמרו "מהר ה'", כי שמא מעת נסעם חשבו לעשות כן, והפסיק וכתב את השניה ואחר כך חזר לראשונה. ואין בזה טעם או ריח. אבל ענין המדרש הזה מצאו אותו באגדה, שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פורענות ראשונה. והפסיק, שלא יהיו שלש פורעניות סמוכות זו לזו ונמצאו מוחזקים בפורענות. וקרא החטא "פורענות" אע"פ שלא אירע להם ממנו פורענות. ושמא אלמלא חטאם זה היה מכניסם לארץ מיד.

9) תוספות למסכת שבת דף קטז עמוד א

פורענות ראשונה ויסעו וא"ר הנינא שסרו מאחרי השם - פי' בקונטרס שמאז התחילו לשאול בשר ואומר ר"י דאין נ"ל כן אלא פורענות ראשונה כדאמר במדרש (ילמדנו) ויסעו שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים כתינוק היוצא מבית הספר שבורח לו והולך לו כך היו בורחים מהר סיני דרך שלשת ימים לפי שלמדו הרבה תורה בסיני אמר הקב"ה נסמוך פורענות לפורענות לאו אלא נפסוק פרשת ויהי בנסוע הארון.

10) שו"ת מהרש"ל סימן עג

שאלה הנונין של ויהי בנסע הארון שמהפכין אותן בתחילה וסוף ויש מוסיפין נונין וכמה פני' שונות בין הסופרים יורינו מר איך לנהוג...

...כך נמצא בפירש"י שלנו וצריך לפרש תחילה וסוף של ויהי בנסוע הארון אבל בפ"י של קלף מדויק מצאתי כתוב בזה העניין בתחילה וסוף /יש כאן ציור נ' הפוכה בטכסט/ ויהי בנסע הארון /יש כאן ציור נ' הפוכה בטכסט/ ע"כ דהיינו סימנין בתחילה וסוף הן שתי נונין הפוכין וכן עושיין מקצת סופרים ותמה אני עליהם לכתוב ב' אותיות בתורה שלא לצורך ולפוסלה שהרי אפ"ל אות אחת יתירה פוסלת וכן אפ"ל פיסוק טעם או ניקוד בדיו פוסל התורה כ"ש כה"ג ולא אמר' שעשה לה הקב"ה סימנים אלא ר"ל פרשה לפנייה ולאחריה כי מן הדין לא היה לו להפסיק שהרי לעיל מיניה כתיב וארון ברית ה' נוסע לפנייהם אלא שבא להראות סימן לרשב"ג כטעמיה ולר' כטעמיה וטעו התלמידים וסברו שהסימנים הן כנונין אבל הרמב"ם ושום מחבר לא הזכירו...

...כבר כתבתי שהוא טעות ואינם מפי הקב"ה והסימנים מפי הגבורה והיינו הפרשיות פתוחות וסתומות וכן בזהר אינו משמע כלל שהנונין משום סימנים הן והנון של מתאוננים יוכיח והנה חפשתי ובדקתי בס"ת וראיתי י"ב תמונות בעניין הנונין...

11) שו"ת נודע ביהודה מהדורה קמא יורה דעה סימן עד

...ועל דבר הנונין הפוכין שהאריך. לא ידעתי צורך האריכות בזה וכבר האריך רש"ל בתשובה סימן ע"ג. והנה מימי אין דעתי נוחה להאריך בדבר שאין לו יסוד בגמ' ובפוסקים כי מה שלא נתבאר בגמ' אין לנו מקום לעמוד בו על האמת. ורום מעלתו הוציאני חוץ לגדרי ולכבודו אאריך קצת בזה. ובפרט כי איני כדאי לחלוק על מאור הגדול הרש"ל ומאן יהיב לן מעפרא וננהרינהו לעיינין אבל בדבר זה אני נוטה מדבריו אחרי מחילת כבודו של מהרש"ל. והנה רש"ל ז"ל רצונו לומר דמ"ש רז"ל בפ' כל כתבי פרשה זו עשה לה הקב"ה סימנים. כוונת הגמ' על הפסקות פרשיות סתומה קודם ויהי בנסוע והפסק פרשה אחר ויהי בנסוע. והיינו שמן הדין לא היה לו להפסיק שהרי לעיל מיניה כתיב וארון ברית ה' נוסע וגו' אלא שבא להראות סימן לרשב"ג כטעמיה ולרבי כטעמיה. והכלל החליט רש"ל בדעתו שעצם הנונין המנוזרין אין להם שורש ויסוד בהגמרא כלל לסימנין שאמרו בגמ' רק הם ענין אחר בפ"ע ושורשם ע"פ מדרש הזוהר. וע"ז בנה יסודו שאין לעשות נונין בין הפרשיות כלל רק לעשות נו"ן של בנסוע מנוזר וכן נו"ן של ובנוחה או נו"ן של כמתאוננים לכל מר כדאית ליה בזהר והאריך בתבניתם. והחליט עוד שאם עשה הסופר נו"ן יתירה בין הפרשיות הס"ת נפסלה שהרי אפ"ל אות אחת יתירה פוסלת וכן אפ"ל פיסוק טעם או ניקוד בדיו פוסל כ"ש כה"ג. עכ"ד מהרש"ל...

...והנה בדברי הזוהר אין רצוני להאריך ומה מאד חרה אפי על אלו העוסקים בספר הזוהר ובספרי הקבלה בפרהסיא פורקים עול תורה נגלית מעל צוארם ומצפצפים ומהגים בספר הזוהר וזה לא עלה בידם ועי"ז תורה משתכחה מישראל ולא עוד אלא בדורותינו נתרכו המינים מכת הש"ץ שחיק טמיה היה ראוי לגדור גדר בלימוד הזוהר וספרי הקבלה. והנה אין הזמן להאריך בזה ועכ"פ אין מורין הלכה מן הזוהר ואין רצוני להאריך בכונת הזוהר כי אין לי עסק בנסתרות...

...ובהא נחתא ובהא סלקא שיש לעשות הנונין המנוזרים בריוח שבין הפרשיות ומשום חשש יתר אות אין כאן כלל שכבר כתבתי שאין מקור ושורש לדין של רש"ל לפסול משום יתר אות היכא שאינו מקלקל התיבה ועוד שאין כאן יתר כלל שהרי הנונין הם מנוזרים ואין להם צורת אות כלל ולא מקרי אות רק סימן בעלמא וכמ"ש לעיל בשם רבינו האי ואטו אם נפל שריטה דיו בגליון הספר יופסל הא ודאי ליתא ואי משום שמעט בשיעור ריוח הפרשה נ"ל שיש להניח אחרי כלות מן המחנה שהיא לפני ויהי בנסוע באמצע השיטה ריוח כדי ט' אותיות ואח"כ הנו"ן המנוזרת ואח"כ ריוח כמו ב' או ג' אותיות ואח"כ להתחיל ויהי בנסוע באותה שיטה כדין סתומה ואחר כלות

נ: לא יסגרנו (10) ויקרא יג יא

ס: כצור 5 הז' ל (11)

ז: (12)

ס: זה יזחמנו ממועשנו (13) בראשית ה' כט

ס: ותינק כך את היכל (14) שמות ב' ז

ס: בכל זבלאתי (15) שם ג' כ

ס: וסלזת לעוננו ולזטאתנו (16) שמות לד' ט'

ז (17) ס (19) ז (20) ט (21) ז (22) ז (23)

ז. נויץ מוזיקת פעיגול קצר למעלה ולמטה. כצור 8.
 או כנו"ן מעוגלת למעלה ולמטה, עיי' לעיל בצירי הבי"ת.
 ח. נויץ מעוגלת למעלה ומוזיקת למטה. כצור 9.
 ט. נויץ הפיכה. עיי' פרשת בהעלותך הערה 3.
 מסורת תימן: נויץ מנוזרת. עיי' פ"י בהעלותך
 הערה 3. בקצת תיגאן כצור 9א [ובספר תורה אחד
 ראיתי כצור 19 דלהלן]. בחבצלה השרון נוי' א' כצור 9ב,
 והעיר דלא יעשנה כצור 9ג. ובחבצ"ה נוי' ב' הביא לדוגמא
 ציורים שאינם נכונים כצור 9ד, 9ה. עוד כ' בחבצ"ה נוי'
 א' טיש כותבים כצור 9ו, ובחבצ"ה נוי' ב' הביא כצור
 9ז. ובחבצ"ה נוי' ב' יש גם ציור הנוני"ן כצור 9א.

ספר תאג"י: נויץ עקום כונכיה. במחזור ויטרי הוא
 כצור 1. ובכדי הארון כצור 2, והשווה להלן בצירי אות
 עי"ן.
 מדרש ר"י עקיבא: נויץ נטויה (רגלה) למטה.
 בקרית ספר (גרמיוזא) כצור 1, ובכת"י פרמא כצור 2.
 קרית ספר (מאירי): א. נויץ מוזיקת. כצור 3.
 ב. נויץ מעוגלת. כצור 4.
 ג. נויץ מוזיקת למטה. או: פעין וקא בשוליי. כצור 5.
 ד. נויץ מוזיקת למעלה ולמטה. כצור 6.
 ה. נויץ מעוגלת למעלה ולמטה. כצור 7.
 ו. נויץ מוזיקת פעיגול קצר. כצור 8. או כנו"ן מעוגלת.

15) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ד עמוד ב

אמר רבי יוחנן: מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי? - מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, דכתיב: +עמוס ה'+
 נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. במערבא מתרצי לה הכי: נפלה ולא תוסיף לנפול עוד, קום בתולת ישראל.
 אמר רב נחמן בר יצחק: אפילו הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקדש, שנאמר +תהלים קמ"ה'+ סומך ה' לכל הנפלים.